

Sprawy Polskiego Tow. Dendrologicznego.

O powstaniu i organizacji Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego.

Początki organizacyjne Polskiego Tow. Dendrologicznego sięgają pierwszych miesięcy 1924 r., jak świadczą następujące protokoły z posiedzeń organizacyjnych Towarzystwa:

PROTOKÓŁ

z I. posiedzenia organizacyjnego Pol. T-wa Dendrologicznego odbytego dnia 22. stycznia 1924 r. we Lwowie.

Obecni pp.: Adolf Beinlich, bar. Juljan Brunicki, Dr. Juljan Brunicki, Stanisław hr. Dzieduszycki, inż. Stanisław Golczewski, inż. Adam Younga, prof. Seweryn Krzemieniewski, Andrzej Makowiecki, Kazimierz Piątkowski, Stanisław Piątkowski, Eugenjusz Poluszyński, Jan Szczygielski, Walery Swederski, Dr. Szymon Wierdak, Dr. Tadeusz Wilczyński i Antoni Wróblewski.

Posiedzenie zagał prof. Wierdak, proponując na przewodniczącego bar. Brunickiego a siebie na sekretarza. Wniosek przyjęto.

Przewodniczący udziela głosu p. Wierdakowi, który zwrócił uwagę na ważność i potrzebę pracy dendrologicznej w Polsce. Jednym z pierwszych zadań dendrologicznych to poznanie drzew parkowych w Polsce, roztoczenie troskliwej opieki nad parkami zawierającymi szczególnie dużo starych drzew i krzewów obcych i naszych, budzenie zamiłowania do hodowli drzew i krzewów krajowych i obcych. Pracę należy rozpocząć jak najprędzej bądźto narazie jako Sekcja przy lwowskiej Kuratorji Ochrony Przyrody, bądź jako osobne Koło miłośników drzew lub co najlepiej jako Polskie Towarzystwo Dendrologiczne.

Przewodniczący przemawia za stworzeniem osobnego T-wa dendrologicznego na wzór podobnych towarzystw zagranicznych.

Za osobnem towarzystwem przemawiają również pp. Wróblewski, Kazimierz Piątkowski i Younga.

P. Wróblewski stawia następnie wniosek aby wybrać komisję dla opracowania projektu statutu, w skład której proponuje pp. Golczewskiego, Stefana Makowieckiego, Stanisława Piątkowskiego, Szczygielskiego, Wierdaka i Wróblewskiego.

Wniosek uchwalono i wyznaczono termin następnego posiedzenia na 25. lutego, na którym wybrana komisja ma przedłożyć projekt statutu.

PROTOKÓŁ

z II. posiedzenia organizacyjnego Pol. T-wa Dendrologicznego, które się odbyło we Lwowie dnia 25. lutego 1924 r.

Obecni pp.: Dr. Juljan bar. Brunicki, Kazimierz Brzeziński, Stanisław hr. Dzieduszycki, Andrzej Makowiecki, Stefan Makowiecki, Kazimierz Piątkowski, Stanisław Piątkowski, Eugenjusz Poluszyński, Jan Szczygielski, Dr. Szymon Wierdak, Dr. Tadeusz Wilczyński i Antoni Wróblewski.

Zebrańni przewodniczył p. Jan Szczygielski.

Po odczytaniu przez p. Wierdaka projektu statutu odbyła się dyskusja nad poszczególnymi paragrafami statutu. Po przeprowadzeniu pewnych poprawek i uzupełnień przyjęto jednogłośnie opracowany przez komisję projekt statutu.

P. Wróblewski postawił wniosek o wybranie 6 członków Tymczasowego Wydziału. Wniosek przyjęto.

Do Tymczasowego Wydziału weszli pp.: Stanisław hr. Dzieduszycki, Piotr Hoser, Stanisław Piątkowski jako sekretarz, Jan Szczygielski, Dr. Szymon Wierdak jako przewodniczący i Antoni Wróblewski.

Uchwalono również pobrać tymczasową wkładkę w wysokości 5,000.000 Marek p. na pokrycie kosztów administracyjnych.

STATUT POLSKIEGO TOWARZYSTWA DENDROLOGICZNEGO WE LWOWIE.

(Zatwierdzony przez Wojew. Lw. reskr. z d. 7. XII. 1924 L. 20303/24. I/3).

§ 1. Nazwa, siedziba i język urzędowy.

Nazwa Twa brzmi: Polskie Towarzystwo Dendrologiczne. Siedzibą jest miasto Lwów. Język urzędowy polski.

§ 2. Cel.

Badanie drzew, drzewostanów, krzewów i bylin pod względem naukowym, użytkowym i zdobniczym oraz ich ochrona. Szerzenie zamięłowania i wiadomości o ich życiu, hodowli oraz użytkowaniu w ogrodzie i lesie.

§ 3. Środki.

Poznanie, inwentaryzowanie i opiekowanie się istniejącymi w Polsce parkami, ogrodami, cmentarzami, alejami, naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi i pojedynczymi ważnymi roślinami.

Tworzenie arboretów i ogrodów dendrologicznych oraz stacyj doświadczalnych w różnych dzielnicach i stanowiskach klimatycznych Polski.

Zakładanie muzeów, bibliotek i czytelni, urządzenie wycieczek, odczytów i publikowanie wyników pracy oraz wiadomości z dendrologji.

Utrzymywanie stosunków (wymiana roślin, nasion, publikacji i t. p.) z Towarzystwami o pokrewnych celach w kraju i za granicą, ułatwianie członkom nabywania dzieł naukowych, roślin i nasion.

§ 4. Fundusze.

Fundusze Towarzystwa powstają z wpisowego, z wkładek członków, darów, zapisów, publikacyj i t. p.

§ 5. Członkowie.

Członkowie Towarzystwa dzielą się na zwyczajnych, (dożywotnich), korespondentów i honorowych.

Członkiem Towarzystwa staje się każdy, kogo Wydział przyjmie.

Członków zwyczajnych i dożywotnich przyjmuje Wydział na pisemne polecenie 2 członków Towarzystwa.

Członków korespondentów mianuje Wydział z pośród osób zajmujących różne stanowiska za granicą.

Członków honorowych mianuje na wniosek Wydziału Walne Zebranie Towarzystwa z pośród osób najbardziej zasłużonych dla dendrologii w Polsce i za granicą.

§ 6. Obowiązki.

Każdy członek obowiązany jest czynnym udziałem w pracach Towarzystwa przyczyniać się wedle sił do urzeczywistnienia jego celów i wpłacać do Towarzystwa przepisane statutem opłaty. Członkiem dożywotnim zostaje ten, kto wpłaci jednorazową wkładkę w wysokości przynajmniej dziesięciokrotnej wkładki rocznej za zgodą Wydziału.

§ 7. Prawa.

Każdy członek ma prawo być obecnym na posiedzeniach naukowych Towarzystwa i na Walnym Zgromadzeniu, brać udział we wspólnych wycieczkach naukowych, korzystać z biblioteki, zbiorów, urządzeń Towarzystwa, z wymiany nasion, siewek, sadzonek i zrazów.

Każdy członek ma dalej prawo miewania odczytów a członkowie zwyczajni, dożywotni i honorowi prawo czynnego i biernego wyboru.

§ 8. Wystąpienie z Towarzystwa.

Członkiem Towarzystwa przestaje być:

- a) kto zawiadomi pisemnie Wydział, że z Towarzystwa występuje. Od obowiązku wpłacenia wkładki na rok następny będzie jednak wówczas zwolniony jeśli zgłosi wystąpienie na dwa miesiące przed końcem roku administracyjnego,
- b) kto przez czas dłuższy mimo pisemnego upomnienia wkładki nie zapłaci, przyczem Towarzystwo ma prawo ściągnąć zaległe wkładki w drodze sądowej,
- c) kto zostanie z Towarzystwa wykluczony.

Członka, któryby dopuścił się czynu niehonorowego, postępowaniem swoim ubliżył godności członka Towarzystwa, lub działał na szkodę Towarzystwa, może Wydział wykluczyć bez żadnego odwołania.

§ 9. Wydział.

Sprawami Towarzystwa kieruje Wydział złożony z prezesa, dwóch wiceprezesów i 8 członków.

Prezes, a w razie nieobecności tegoż jeden z wiceprezesów, reprezentuje Towarzystwo na zewnątrz i podpisuje z sekretarzem pisma i ogłoszenia.

Do ważności uchwał Wydziału potrzeba przynajmniej obecności czterech członków, tudzież prezesa lub jego zastępcy. Wydział wybiera ze swego grona sekretarza i skarbnika. Wydział uchwała większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

§ 10. Walne Zgromadzenie.

Walne Zgromadzenie zbiera się zwyczajnie raz w roku, w czasie i w miejscu, które poprzednie Walne Zgromadzenie uchwali. Wydział Towarzystwa jest uprawniony wedle swego uznania urządzić ogólny zjazd dendrologów w połączeniu z Walnym Zgromadzeniem Towarzystwa.

Walne Zgromadzenie załatwia następujące sprawy :

- a) przyjmuje sprawozdanie Wydziału z jego czynności, udziela absolutorjum z rachunków na wniosek Komisji rewizyjnej i uchwała wysokość opłat i zatwierdza budżet na rok następny,
- b) obraduje nad wnioskami Wydziału i poszczególnych członków,
- c) wybiera prezesa, wiceprezesów, członków Wydziału i Komisję Rewizyjną złożoną z 3-ch członków.

Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia musi być ogłoszony na dwa tygodnie przed Zgromadzeniem w pismach publicznych, a jeżeli Wydział uzna to za stosowne, także rozesłany członkom Towarzystwa.

Wnioski pochodzące od członków, tyczące się zmiany statutu lub rozwiązania Towarzystwa, powinny być najmniej na miesiąc przed Walnym Zgromadzeniem złożone w Wydziale i aby przyszły pod obrady powinny być poparte najmniej przez 10-ciu członków. Do uchwalenia zmiany statutu lub rozwiązania Towarzystwa potrzeba większości $\frac{2}{3}$ członków obecnych na Walnym Zgromadzeniu. Inne wnioski uchwała Walne Zgromadzenie większością głosów. Uchwały Walnego Zgromadzenia wymagają do swojej ważności obecności conajmniej $\frac{1}{2}$ części członków.

Jeśli na Walnym Zgromadzeniu formalnie zwołanem nie zbierze się komplet, to na następnym przez Wydział lub Prezydjum oznaczonym terminie każda ilość obecnych członków może powziąć prawomocne uchwały.

§ 11. Wybory.

Wszelkie wybory odbywają się kartkami lub przez aklamację. Prezesa, wiceprezesów, wybiera Walne Zgromadzenie na rok, członków Wydziału na 2 lata z tem, że po pierwszym roku wypada przez losowanie połowa członków Wydziału i jeden wiceprezes a w latach następnych również połowa, ale drogą kolejności.

Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani.

Rok administracyjny Towarzystwa jest rokiem kalendarzowym.

§ 12. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołać może prezes lub wiceprezes na podstawie uchwały Wydziału lub na żądanie $\frac{1}{2}$ części członków Towarzystwa.

§ 13. Rozwiązanie Towarzystwa.

W razie rozwiązania Towarzystwa całe mienie tegoż przypada na najbardziej pokrewne przedmiotem i celami polskie Towarzystwo, o czym decyduje ostatnie Walne Zgromadzenie.

§ 14. Spory.

Spory wynikające ze stosunku Stowarzyszenia rozstrzyga Wydział, a członkom Towarzystwa przysługuje prawo odwołania się do Walnego Zgromadzenia.

Z działalności Tymczasowego Wydziału Towarzystwa wymienić należy:
a) wydrukowanie statutu, *b)* uzyskanie zatwierdzenia statutu przez Województwo, *c)* rozesłanie 100 drukowanych odezwo w wpisaniu się do Towarzystwa, *d)* zwołanie I. Walnego Zgromadzenia Towarzystwa na dzień 20. lutego 1925 r.

PROTOKÓŁ

z I. Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego.

Obecnych na Walnym Zgromadzeniu było 31 osób. Porządek obrad:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Zebrania,
2. Sprawozdanie Tymczasowego Wydziału,
3. Wybór prezesa i 2 wiceprezesów,
4. „ 8-miu członków Wydziału,
5. Wybór Komisji Rewizyjnej,
6. Uchwalenie wysokości opłat członkowskich do Towarzystwa,
7. Wykład pp. prof. Piotra Hosera, Stanisława Sokołowskiego i Dra Władysława Szafera na temat: „Zadania pracy dendrologicznej w Polsce“ (*a)* kultura parkowa, *b)* kultura leśna, *c)* ochrona przyrody).
8. Wnioski.

Ad 1. Walne Zebranie zagał prof. Wierdak proponując na przewodniczącego p. prof. Sokołowskiego a na sekretarza p. prof. Kozikowskiego. Wniosek ten jednomyślnie uchwalono.

Prof. Sokołowski dziękuje za wybór i objąwszy przewodnictwo Zebrania odczytał pisma i telegramy z życzeniami nadesłane przez Polskie Towarzystwo Botaniczne, Warszawskie Towarzystwo Ogrodnicze, Polski Związek Właścicieli Szkółek Handlowych w Warszawie, oraz przez pp. prof. Piotra Hosera, inż. Marjana Bosakowskiego z Pomorza, Dra Stanisława Golińskiego z Puław i Stefana Kopcia z Grodna.

Ad 2. Sprawozdanie z czynności Tymczasowego Wydziału złożył prof. Wierdak, które przyjęto do wiadomości.

Ad 3. Prezesem Towarzystwa wybrano p. Dra Bolesława Orzechowicza, wiceprezesami pp. prof. Piotra Hosera z Warszawy i prof. Stanisława Sokołowskiego z Krakowa.

Ad 4. Członkami Wydziału wybrani zostali pp. Stanisław hr. Dzieduszycki, August hr. Krasicki, Stefan Makowiecki, Stanisław Piątkowski, Władysław Szafer, Adam Younga, Tadeusz Wilczyński i Szymon Wierdak.

Ad 5. Do Komisji rewizyjnej wybrano pp. Aleksandra Kozikowskiego, Kazimierza Piątkowskiego i Jana Szczygielskiego.

Ad 6. Wysokość wkładki rocznej do Towarzystwa uchwalono na 12 zł.

Ad 7. Wykłady wygłosili pp. prof. Stanisław Sokołowski p. t. „Dendrologia w stosunku do leśnictwa“, prof. Dr. Władysław Szafer p. t. „Dendrologia a ochrona przyrody“ i insp. Stanisław Piątkowski p. t. „W sprawie założenia parku dendrologicznego we Lwowie“¹⁾.

Ad 8. Uchwalono następujące wnioski:

1. wniosek p. insp. Piątkowskiego.

I. Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego uchwałą z dnia 20. lutego 1925 r. postanawia urządzić we Lwowie, jako miejscu siedziby Towarzystwa pierwszy Polski Park Dendrologiczny. Park ten składać się winien z dwu części, a to parku naturalnego o kulturze leśnej i parku dendrologicznego o kulturze zdobniczej. Pierwszy park obejmować winien obszar Pohulanki i lasu PP. Benedyktynek ormiańskich o łącznym obszarze około 90 ha, zaś park o kulturze zdobniczej powinien być urządzony w parku miejskim na Żelaznej Wodzie.

Prace nad rychłym urzeczywistnieniem tej uchwały przekazuje Walne Zgromadzenie Wydziałowi Towarzystwa.

2. wniosek pp. prof. Szymkiewicza i Wierdaka aby wydać Rocznik dendrologiczny.

3. Wnioski p. dyr. Kubika:

a) zwrócić się do wszystkich towarzystw małopolskich, wielkopolskich i w Kongresówce, ażeby przez swych członków przedstawiły spis historycznych i stylowych parków,

b) zwrócić się do Państwowego Komitetu Ochrony Przyrody, ażeby w okolicach pozbawionych lasów, uważano parki za oazy ochraniające przed wichrami, za schronienie dla ptactwa i jedyne roślinne upiększenie krajobrazu,

c) poprosić p. prof. Piotra Hosera o nadesłanie jego referatu o dendrologicznych zabytkach w parkach, ażeby ewentualnie wydać taką pracę, celem propagowania tej idei.

4. Wniosek p. insp. Wróblewskiego aby Towarzystwo Dendrologiczne wzięło udział w Ogólnej Wystawie Ogrodniczej we Lwowie.

O ochronę ginących drzew leśnych.

W sprawie tej odniósł się Wydział Pol. Tow. Dendrol. do Państwowej Rady Ochrony Przyrody z następującym pismem:

„Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 25-go września 1925 wniesiony został do Sejmu projekt ustawy o ochronie lasów opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który po pierwszym czytaniu w Sejmie odesłany został do Komisji.

Projekt ten niestety pominął zupełnie ochronę ginących drzew leśnych jak limby, cisa i brekinji zaś sprawę ochrony kosodrzewiny ujął tylko zdaniem, że „wypalanie kosodrzewiny oraz pozbawianie jej gałęzi, pędów i igieł jest wzbronione“ (art. 19). Nie zabezpiecza to jednak kosówki przed wyrębianiem jej w celach otrzymania z niej olejku kosodrzewinowego.

¹⁾ Treść wygłoszonych wykładów została pomieszczona w niniejszym czasopiśmie.

Udajemy się przeto do Państwowej Rady Ochrony Przyrody z usilną prośbą o odpowiednią interwencję w tej tak ważnej dendrologicznej sprawie i o łaskawe wzięcie pod rozwagę naszej opinii i propozycji.

Zdaniem naszym należałoby z artykułu 19 projektu ustawy, jako traktującego głównie o lasach ochronnych, usunąć zdanie o wypalaniu kosodrzewiny i ustanowić osobny artykuł następującej treści:

„Uszkadzanie, wyrębywanie i wypalanie kosodrzewiny na jej rodzimych stanowiskach jest wzbronione. Tosamo dotyczy limby, cisa i brekinji, które również podlegają bezwzględnej ochronie.

Dla tych partyj lasów, w których rosną rodzimo limba, cis lub brekinja a nie wyłączonych od użytkowania winien być w planie gospodarczym urzędzenia lasu ściśle określony i do miejscowych warunków dostosowany sposób trwałego zabezpieczenia tych drzew przed łamaniem, wywracaniem, usychaniem i t. p. oraz zapewnienia im ich naturalnego odnowienia. Pasienie bydła w tych częściach lasu, w których rosną te gatunki, jest zakazane. Obszary porośle kosodrzewiną oraz partje leśne z limbą, cisem lub brekinją, wyłączone od użytkowania, są wolne od podatku. Sztuczne uprawy leśne tych gatunków nie są objęte powyższymi postanowieniami“.

Podobne pismo wysłano również do Sejmowej Komisji Rolnej.

W sprawie t. zw. odmładzania drzew.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych (Departament Leśnictwa) zwróciło się do Polsk. Towarzystwa Dendrol. z prośbą o nadesłanie odpowiedzi na pytania:

1. czy jest zasadniczo możliwe i celowe t. zw. „odmładzanie“ starych drzew przydrożnych, zwłaszcza topoli przez całkowite obcięcie korony z pozostawieniem kilkumetrowej części strzały;

2. do jakich gatunków drzew sposób ten można stosować, w jakim czasie i na jakiej wysokości od ziemi;

3. w jaki wogóle sposób należy „odmładzać“ względnie zmniejszać korony starych drzew przydrożnych bez narażenia ich na obumarcie.

Wydział Towarzystwa czyniąc zadość życzeniu Ministerstwa wygotował następującą odpowiedź na powyższe pytania:

„Odpowiadając na pismo Ministerstwa z dnia 3. marca 1926 Nr. 253 L. I. w sprawie tzw. „odmładzania starych drzew“ pozwalamy sobie przesłać Ministerstwu następującą opinię.

1. Całkowite obcięcie korony u starej topoli z pozostawieniem kilkumetrowej części pnia spowoduje wprawdzie rozwój nawet bardzo silnych pędów regeneracyjnych lecz pozostała część uszkodzonego drzewa zginie w niedługim czasie. Tosamo odnosi się i do innych gatunków drzew. Takiemu zatem sposobowi „odmładzania“ starych drzew przydrożnych nie możemy z tego powodu przyznać celowości i jesteśmy stanowczo temu przeciwni.

Co innego jest z pojedynczemi starami i nadwątlonemi drzewami, gdy chodzi nam o zachowanie na pamiątkę wyjątkowo cennego pnia np. z powodu jego niezwykłych rozmiarów, to wtedy celowo obcinamy drzewu usychającą koronę, aby zachować przynajmniej pień, który przy katastrofie spowodowanej burzą uległby wraz z całym drzewem niezawodnie zniszczeniu.

Co do innych starych drzew przydrożnych, wchodzących w skład starych zabytkowych aleji (np. Aleja w Puławach) a grożących wywaleniem, to jesteśmy zdania, że w takich wypadkach należy raczej decydować się na zupełne usunięcie poszczególnych najwięcej schorzałych okazów aniżeli z powodu pewnego procentu drzew chorych miałoby się wszystkie nawet zdrowe drzewa w aleji obcinać. Przez takie radykalne obcięcie aleja przestanie mieć pokrojowo naturalny charakter aleji, a temsamem zostaje ona zniszczona.

Gdy w aleji daje się zauważyć przyspieszone tempo starzenia się drzew i bardzo znaczny procent (-80%) jest już naprawdę u schyłku życia to zamiast obcinania należy zastosować całkowite ich usunięcie i zasadzenie nowej aleji z gatunków drzew w danych warunkach najlepiej się nadających i doborowych co do jakości i żywotności.

W podobnych jednak wypadkach, gdy chodzi o odmłodzenie starych aleji przydrożnych, sprawa taka winna być każdorazowo zdecydowaną przez specjalną w tym celu powołaną komisję, złożoną z wytrawnych rzeczoznawców ogrodniczych oraz z przedstawicieli sfer przyrodniczych.

2. Racjonalne odmładzanie drzew przez częściowe przycinanie koron bywa stosowane u okazów młodszych u szeregu drzew np. u topoli, wierzb, jesionów, klonów, akacyj, lip, wiązów, kasztanów i grabów. Nie znoszą zaś odmładzania brzozy, czereśnie, dęby i buki. Odmładzanie koron wymienionych drzew powinno się odbywać pod koniec zimy z wyjątkiem klonów krajowych, które odmładza się z końcem jesieni, gdyż przycięte choćby w styczniu na wiosnę zbyt silnie „płaczą“ i osłabiają się. Na pytanie co do stopnia wysokości przycięcia trudno ogólnie odpowiedzieć, gdyż zależy to od charakteru rozwoju korony i od indywidualnych właściwości drzewa, co przemawia za ostrożnym pod tym względem postępowaniem.

3. Kwestja odmładzania drzew jest skomplikowaną i wymagającą szerszego przedyskutowania. Przeciw obcinaniu drzew przemawiają między innymi dwa szczególnie ważne względy, a mianowicie: a) Wszelkie choćby nawet tylko częściowe obcinanie drzew, poza odpowiednim do formowania wiekiem, powoduje mimo pozornych śladów zagojenia ran zakażenie drzew pasorzytniczymi grzybami wywołującymi psucie się drewna (murszenie, zgnilizna drewna), a w związku z tem łamanie się konarów pod wpływem wiatrów lub ucisku śniegu czy okiści. b) W naszych warunkach klimatycznych obserwujemy drzewa (liściaste) znacznie dłużej w roku w stanie bezlistnym niż ulistnionym, a pokrój drzew z nieodpowiednio poobcinanymi koronami, spotykanych zwłaszcza po naszych wielkomiejskich ulicach, robi przecież pod względem estetycznym wprost przynębiające wrażenie“.

Czasopisma dendrologiczne obce.

Celem zapoznania polskich czytelników „Rocznika Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego“ z rozwojem dendrologji w innych państwach — pragnę w krótkości dać przegląd najważniejszych czasopism względnie wydawnictw periodycznych obcych.

„*Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft*“. Wychodzi w formie rocznika jako organ Niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego pod redakcją zasłużonego miłośnika drzew i długotrwałego prezesa tegoż Towarzystwa Dra Fr. hr. Schwerina w Thyrov koło Berlina. Niemieckie Towa-

zystwo Dendrologiczne jest najstarszem w Europie, gdyż istnieje ono blisko 30 lat, a wydawnictwo prowadzi od roku 1899.

„*Bulletin de la Societ  Dendrologique de France*“. Wychodzi jako kwartalnik cztery razy w ciągu roku z numeracj  porządkową od początku wydawnictwa t. j. od r. 1906 jako organ francuskiego Towarzystwa Dendrologicznego w Paryżu, które zostało zorganizowane 26. listopada 1905 r. — Za rok 1925 wyszły tylko 3 zeszyty a to Nr. 54, 55 i 56. Czasopismo to oprócz protokołów posiedzeń i wiadomoœci bieżących dotyczących dendrologii zamieszcza także artykuły, nieraz monografie bardzo dobrze opracowane jak na przykład Dode'go, Juglans, Populus, Ailanthus i t. p.

„*Journal of the Arnold Arboretum*“ i „*Bulletin of the Arnold Arboretum*“. Pierwszy jako kwartalnik jest oficjalnym organem naukowym tego najwspanialszego dziœ Arboretum na œwiecie, jakim jest Arnold Arboretum w Jamaice koło Bostonu w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Redaktorami są Ch. S. Sargent i A. Rehder, zaœ wsp pracownikami najwybitniejsi dendrolodzy œwiata. „*Journal*“ wychodzi od roku 1920. „*Bulletin*“ zaœ jest informatorem popularnym o bardziej interesujących zjawiskach i nowych przejawach Źyciowych w samym Arboretum Arnolda i wychodzi w 6-ciu zeszytach w ciągu roku.

Prócz powyższych czterech czasopism wybitnie dendrologicznych wychodz  jeszcze periodyczne sprawozdania: Arboretum Królewskiego Ogrodu Botanicznego w Kew, Arboretum Vilmorinianum w Les Barres i Arboretum Silva Tarouci w Pruhonie.

A. W.

„*Trudy po prikladnoj botaniki i selekcii*“ „Prace z dziedziny (Botaniki stosowanej i Selekcji)“, zeszyty 3 i 4, tomu XIV-go. Leningrad 1925, 8^o, str. 169 i 340.

Wspomniane zeszyty, bardzo starannie wydane, tak pod wzgledem naukowego opracowania cennych artykułów, jako też wyjątkowo dokladnej korekty, zawierają szereg prac z dziedziny fizjologii, pomologii i dendrologii; te ostatnie zajmuj  cały 4-ty zeszyt i czêœć 3-go, stanowi  zatem wyraźną przewag , o nich wiêc tylko pragn  tu wspomnieê.

W zeszycie 3-cim znajdują się następujące prace: 1. Woronow J. N. — Dzikie rosnące na Kaukazie i w sąsiedniej Azji pierwotne formy drzew owocowych i krzewów jagodowych (stron 29). Wymienione tam są następujące rodzaje: *Corylus*, *Juglans*, *Castanea*, *Morus*, *Ficus*, *Berberis*, *Ribes*, *Amygdalus*, *Cerasus*, *Prunus*, *Malus*, *Cydonia*, *Pyrus*, *Sorbus*, *Amelanchier*, *Eriolobus*, *Cotoneaster*, *Mespilus*, *Crataegus*, *Rubus*, *Zizyphus*, *Vitis*, *Elaeagnus*, *Hippophae*, *Punica*, *Cornus*, *Vaccinium*, *Diospyros*, *Olea*. — 2. Woronow J. — Materjały do znajomoœci dzikich grusz (*Pyrus*) kraju Kaukaskiego; komunikat tymczasowy (stron 18). Autor, po rozpatrzeniu licznych dawniej znanych gatunków, wspomina o dwóch nowych gatunkach, przez niego  znalezionej i nazwanych: *Pyrus tauchia* i *P. oxyprion*, podając obok rysunki ich ga zdek, z liœciami i owocami. Pierwszy z nowych gatunków najbardziej zbliżony jest do gruszy *P. eleagrifolia*, drugi zaœ — do *P. syriaca*. — 3. Juzepczuk S. W. — Materjały do znajomoœci je zyn (o yn) Kaukazu (stron 31). Po rozpatrzeniu całego szeregu dawniej znanych gatunków, autor szczegółowo okreœla 10 nowych gatunków przez siebie znalezionej i nazwanych; gatunki te są następujące:

Rubus Cyri, *R. ibericus*, *R. cartalinicus*, *R. Miszczenkoi*, *R. ossicus*, *R. piceetorum*, *R. leptostemon*, *R. dolichocarpus*, *R. ochtodes* (z rysunkiem), *R. moschus* (z rysunkiem).

W zeszycie 4-tym są zamieszczone następujące prace: 1. Daniłow E. A. i Bortkiewicz W. M. — Do historii aklimatyzacji i przyswojenia roślin drzewiastych w Rosji (stron 28). Oprócz ogólnej treści, w pracy tej są podane adresy 35 ogrodów dendrologicznych, znajdujących się obecnie w Rosji. — 2. Prof. Arcybaszew D. D. — Sprawozdanie z prac Tulskiej aklimatyzacyjnej stacji za lata 1923—24 (stron 162). Autor krytycznie rozpatruje każdy mniej pospolity gatunek drzewa znajdujący się w zbiorach stacji, pomijając prawie zupełnie krzewy, i dlatego nie są tu wspomniane tak ważne i bogate grupy, jak rodzaje: *Rosa*, *Spiraea* i t. d. W całości cenna ta praca zawiera wielką ilość bardzo wartościowych uwag i spostrzeżeń. — 3. Prof. Owsiannikow W. F. — Sztuczne rozproszczenie i aklimatyzacja rodzajów drzewnych na dalekim wschodzie (stron 34). Bardzo ciekawy zbiór spostrzeżeń, odnoszących się głównie do gatunków wschodnio-azjatyckich (Mandżurja, Korea, Chiny, Japonja). — 4. Skorobogatyj A. — Nowe kultury drzewne na Krymie (stron 20). Oprócz niektórych naszych drzew parkowych, jest tam mowa o licznych gatunkach, które w Polsce zupełnie nie mogą zimować na odkrytym powietrzu, jak: *Cedrus atlantica*, *Pinus Pinea*, *Acacia dealbata* i t. d. — 5. Malejew W. P. — Klucz do określania i opis gatunków sosny (*Pinus*), rosnących dziko i hodowanych na kaukaskiem wybrzeżu morza Czarnego (stron 28). W pracy tej opisano 38 gatunków sosny, pochodzących z różnych miejscowości globu ziemskiego. — 6. Stankow S. S. — O niektórych charakterystycznych roślinach, hodowanych i zdziczałych na południowym brzegu Krymu (stron 50). W opisie tym spotykamy cały szereg roślin, które u nas mogą być hodowane tylko jako oranżeryjne, jak: *Cupressus fastigiata*, *Chamaerops excelsa*, *Ficus Carica*, *Olea europaea*, *Punica Granatum*, *Nerium Oleander*, *Magnolia grandiflora* i t. d. — Malcew A. I. — Charakterystyka drzewostanu Kamienno-Stepowego zalesienia ekspedycji prof. W. Dokuczajewa (stron 16). W miejscowości Kamiennaja Stiep' (powiat Bobrujski, gub. Woroneżska), odznaczającej się gruntem kamienistym, klimatem stepowym i wyjątkowo suchym, 30 lat temu prof. Dokuczajew postanowił na próbę zasadzić sztuczny las, co zostało dokonane na przestrzeni 150 hektarów. Z dzikiego, miejscowego drzewostanu, znaleziono tam tylko następujące gatunki: *Amygdalus nana*, *Artemisia procera*, *Caragana frutescens*, *Cytisus ruthenicus*, *Genista tinctoria*, *Prunus Chamaecerasus*, *Pr. spinosa*, *Rosa cinnamomea*, *Rubus caesius*, *Solanum Dulcamara* i *Spiraea crenifolia*. Zasadzono tam 95 gatunków różnych leśnych drzew i krzewów, które dotąd żyją i wszystkie owocują (prócz dębów, gdyż te są jeszcze za młode), a niektóre rozsiewają się nawet poza granicami zalesienia. W młodzieży leśnej zające czynią znaczne spustoszenia.

S. Makowiecki.